

MANNAA OPPI-ISILTÄ

Väinö Hotti

MARTTI LUTHER

”Kun Herramme ja Mestariimme Jeesus Kristus sanoo: Tehkää parannus, niin hän tahtoo, että uskovaisten koko elämä on oleva parannusta” (Luther, 1. teesi).

”Hän (Luther) ei syvimmältään ei huolehtinut muusta kuin oman sielunsa pelastumisesta, oikealla kohdalla pysymisestä Jumalan ja omantunnon edessä” (Kares, Luther, s.154).

”Ehkei kukaan muu ihminen”, Thomas Carlyle sanoo, ”jolla on niin nöyrä ja rauhallinen mielenlaatu, ole koskaan täyttänyt maailmaa sodalla ja taistelulla” (Kares, Luther, s.162).

”Ei niin, sinä narri, kuuntele ja anna minun sanoa: ensiksikin pyydän, että minun nimestäni vaiettaisiin eikä annettaisi kutsua itseään luterilaiseksi, vaan kristityksi...Miten kävisi päinsä, että minun poloisen, haisevan matosäkin, että minun kurjalla nimelläni nimitettäisiin Kristuksen lapsia. Ei niin rakkaat ystävät, hävittäkäämme puoluenimet ja olkaamme vain kristityitä, kun meillä on Kristuksen oppi” (Martti Luther).

”Samoin nykyään Lutherin nimi on maailman mielestä kaikkein vihattavin: se joka minua kiittää, tekee suuremman synnin kuin kukaan epäjumalanpalvelija, rienaaja, valapatto, huorintekijä, aviorikkoja, murhaaja, varas” (Luther, Gal.kirj.sel. s.502).

”En tahdo enää puhua tuon pedon kanssa, sillä on niin syvä katse ja kummallisia mietteitä päässä” (kardinaali Cajetanus), Kares, Luther, s.90.

”Hän (Luther) tuntee, että hänen elämänsä korkeimpia hetkiä ovat ne, kun Jumala oli tehnyt hänet hulluksi” (Kares, Luther, s.95).

”Ellei minun osoiteta olevan väärässä Jumalan sanan tai muiden selvien syiden avulla, en saata enkä halua peruuttaa yhtään sanaa, sillä on väärin ja vahingollista toimia omaatuntoaan vastaan” (Luther).

”Luther luotti liikaakin siihen, että evankeliumin henki vähitellen sisäisestä pakosta muuttaa muodot. Kun v.1525 Wittenbergissä otettiin käytäntöön Lutherin ‘Saksalainen messu’, niin jumalanpalvelusjärjestys sen mukaan liittyi pääkohdissaan vanhoihin tapoihin. Edelleen säilytettiin katolinen tapa kohottaa siunatut ehtoollisaineet kansan edessä Kristuksen kuoleman muistoksi.

Samoin säilytettiin mm. kynttilät ja messupuku. ‘niin kauan kuin niitä riittää’, kuten Luther sanoi. Edellinen tapa todella vähitellen hävisi, mutta messupuvut olivat niin hyvää ainetta, että ne ovat eräiden luterilaisten kirkkojen piirissä nyt jo kestäneet yli neljäsatua vuotta ja näyttävät omaavan Fenix-linnun taidon uudistua tuhkasta entistä ehommiksi.

Mitähän Luther olisi arvellut, jos hän olisi sielunsa silmillä nähnyt, että uskonpuhdistuksen luoman kirkon papit vielä 1900-luvulla pitävät tiukasti kiinni vanhasta muodosta ja esiintyvät messupuvuissaan jonkinlaisina kurioositeetteina muinaisilta ajoilta” (Kares, Luther, ss.153-154).

”Kirkon todellinen aarre on Jumalan kunnian ja armon kaikkein pyhin evankeliumi” (Luther).

”Eikä kirkossa saa esittää eikä kuunnella muuta oppia kuin Jumalan puhdasta sanaa – muussa tapauksessa olkoot niin opettajat kuin kuulijatkin oppeineen kirotut” (Luther, Gal. kirj. sel. s.79).

"En siis ota kuullakseni kirkkoa enkä isiä enkä apostoleita muussa tapauksessa kuin siinä, että ilmoittavat ja opettavat puhdasta Jumalan sanaa" (Luther, Gal. kirj.sel. s.89).

"Se siis, joka taidolla osaa erottaa evankeliumin laista, kiittäköön Jumalaa siitä ja tietäköön olevansa jumaluusoppinut" (Luther, Gal. kirj. sel. s.148).

"Todellinen mielenmuutos alkaa näet pelolla ja Jumalan tuomiolla" (Luther, Gal.kirj. sel. s.166)

"Kirottu olkoon kaikki rakkaus ja sopu, jonka säilyttämiseksi Jumalan sana täytyy vaarantaa" (Luther, Gal.kirj. sel. s.504).

"Hänen (Lutherin) kirjansa haudattakoon vaikka seitsemän sylen syvyyteen, jos ne vieroittavat tai estävät ihmisiä lukemasta Raamattua" (Häkkinen, Sisälle sanaan, s.13).

"Tämä armon oppimme antaa koko kunnian kaikkineen yksinomaisesti Jumalalle, ihmisille sitä vastoin ei mitään" (Luther, Gal.kirj.sel. s.88).

"Sillä jos ken tuntee rakkautta sanaa kohtaan, halusta kuuntelee Kristusta, puhuu hänestä, ajattelee häntä, opettaa ja kirjoittaa hänestä, tietäköön, että tämä ei ole inhimillisen tahdon eikä järjen aikaansaannosta, vaan Pyhän Hengen lahjaa; ja päinvastoin: siellä, missä sanaa vihataan ja halveksitaan, siellä perkele, tämän maailman jumala hallitsee, sokaisee ja vankeinaan pitää ihmissydämiä, jottei evankeliumin, Kristuksen ihanuuden valo heille loistaisi" (Luther, Gal. kirj. sel. s.449).

"Kukaan ei näet mielellään sano kirkon erehtyvän: ja kuitenkin on välttämätöntä sanoa sen erehtyvän, jos se opettaa jotakin Jumalan sanatta tai sen vastaisesti" (Luther, Gal.kirj.sel, s.89).

"Joka täydellä todella pitää oppiaan, uskoaan ja tunnustustaan oikeana, ei voi jäädä yhteen sellaisten kanssa, jotka opettavat väärää oppia ja pitäytyvät siihen" (EAK.31).

"Ei, hyvä ystävä, älä tarjoskele minulle rauhaa ja yksimielisyyttä silloin, kun meiltä samalla häviää Jumalan sana, sillä siten olisi iankaikkinen elämä ja kaikki kadotettu...Älä siis tule minulle puhumaan rakkaudesta tai ystävytydestä, jos sanasta tai uskosta tingitään" (21.s.Kolm.j.ep.s.,WA.34,II,387).

"Silloin Jumala eniten vihastuu, kun hän ei ensinkään vihastu, vaan sallii jumalattomien kulkea sydämensä halujen mukaan, kasvaa ja edistyy, eikä tuhoa heitä" (Luther).

"Jos vain yhden yksikin hurskas kristitty rukoilee: 'Isä rakas, tahtosi toki tapahtukoon', niin Isä tuolta korkeudesta vastaa: 'Totisesti, rakas lapseni, niin olkoon ja niin tapahtukoon vastoin perkeleen ja maailman tahtoa!'" (Luther, Tunnustuskirjat, s.374).

"Ja kuta viisaampia, oikeudenmukaisempia ja pyhempää ihmiset ovat Kristuksetta, sitä enemmän he vahingoittavat evankeliumia" (Luther, Gal. kirj.sel. s.59).

"Minä en usko paaviin enempää kuin kirkolliskouksiinkaan,sillä on aivan ilmeistä, että molemmat ovat usein erehtyneet ja antaneet itseään vastaan ristiriitaisia lausuntoja" (Luther).

"Syytettäköön minua ylpeydestä ja ahneudesta, aviorikoksesta ja murhasta, vihollisuudesta paavia vastaan...kunhan minua vain ei voida syyttää jumalattomasta vaikenemisesta" (Kares, Luther, ss.145-146).

"Jumalattomien taas en mitenkään toivo niitä (kirjoituksiani) hyväksyvän, vaan minä toivon niillä ärsyttäväni heitä ja heidän jumalaansa, perkelettä" (Luther, Gal.kirj. sel. s.10).

"Muutammat sanovat, että koko maailma kääntyy kristityksi ennen viimeistä päivää. Tämä on saatanan keksimä eksytys, jotta hän sillä pimentäisi terveen opin. Varo sen tähden tätä harhaluuloa" (Luther).

"Nykyiset hengenmiehet...eivät närkeä mistään enemmän kuin siitä, että kirkon etuuksia, oikeuksia, valtuuksia ja mahtia loukataan. Siihen syypäät he heti...panevat pannaan ja julistavat harhaoppisiksi...Vaikka sinulla olisi sellaisia vikoja, että ne huutavat taivaaseen asti, olet kuitenkin hurskain kristitty, jos vain puolustat kirkon oikeuksia ja etuuksia" (Kares, Luther, ss.414-415).

"Olen tuleva Wormsiin, vaikka siellä olisi yhtä monta perkelettä, kuin tiiliä on katolla" (Luther).

"Pyhän ihmisen elämä on enemmän Jumalalta ottamista kuin hänelle antamista, enemmän halajamista kuin omistamista, enemmän hurskaaksi tulemista kuin hurskaana olemista... Sen tähden on sisällisen ihmisen oikea olemus pyytämistä, halajamista, etsimistä" (Kares, Luther, s.437).

"Minä turvaudun Raamattuun ja tutkin sitä uudelleen joka päivä. Raamattu on ikään kuin suuri monihaaraainen puu, enkä minä ole milloinkaan pudistanut ainoatakaan sen oksista saamatta hyviä hedelmiä" (Hjalmar Holmquist, Martti Luther, s.104).

"Joka kieltää pelastusvarmuuden, sylkee ulos uskon" (Martti Luther).

"Meidän tulee siis joka päivä päättävästi ponnistella varmuudesta varmuuteen, perin juurin hävittääksemme tuon tuhoisan valheluulon, joka on riivannut koko maailman: 'Eihän sitä ihminen tiedä, onko armossa'" (Luther, Gal.kirj.sel. s.452).

"Me olemme kerjäläisiä, se on totta" (Kuoleva Luther).

PAAVO RUOTSALAINEN

"Kun sitten rupesin lukemaan Jumalan sanaa, niin kaikki oli kuin uutta painosta, enkä ole sen perästä tarvinnut keneltäkään neuvoa kysyä, vaan olen yhdelle ja toiselle neuvon antanut" (Saarisalo, Erämaan vaeltaja Paavo Ruotsalainen, s.45).

"Paavo ei väsynyt varoittamasta ihmisiä siitä, että he väärässä järjestyksessä yrittivät tehdä hyviä tekoja – ennen kuin olivat päässeet Kristuksen sisälliseen tuntemiseen" (Saarisalo, Erämaan vaeltaja Paavo Ruotsalainen, s.326).

"Vahvoina hetkinä hänen kätensä pitivät kiinni Kristuksesta, ja heikkoina hetkinä Kristus piti kiinni Paavosta" (mt.,s.332).

"Ei kuole, ei tapa petäjäinen teitä nyt enemmän kuin ennenkään, vaan turmelus tappaa sielun ja kiukku ja kärsimättömyys. Kun älyäisit, että tässä on sielun vaara suurempi kuin ruumiin" (Paavo Ruotsalainen).

"Älä vain suruttomia pane Herran töihin!" (Paavo Ruotsalainen).

"Hyvää on kristillisyyks kylässä ja suurta usko, vaan rikki tahtoo mennä kotona, katketa ja loppua" (Paavo Ruotsalainen).

"Tien opin tuntemaan nuoruuteni päivinä kerran ja tietä kulkemaan, niin kuin sen seppä neuvoi, vaan tie on ollut joka päivä tukossa, niin etten ole saanut tallattua jälkeä milloinkaan taivaltaa" (Saarisalo, Erämaan vaeltaja Paavo Ruotsalainen, s.449).

"Ei ole kysymys siitä, että jopa jumalaton voi saada armon, vaan siitä, että juuri jumalaton ja vain hänet vanhurskautetaan" (Helge Nyman, Paavo Ruotsalaisen odottava usko, s.57).

"Muista Herran lupauksia, joka sanoo: minä teen teidät valituiksi murheen pätsissä" (mt. s.36).

"Ottakoot muut itselleen Jumalan armon valmiina niin kuin hyllyltä. Minun on aina täytynyt sitä etsiä, kuin neulaa etsitään lattian raosta" (E.F. Juurmaa, Salattu viisaus, s.11).

"Salattu viisaus ei kenenkään tykönä säily muuta kuin sisällisessä ristin koulussa" (mt.,s.36).

"En osaa minä sinua Herra kiittää niin kuin tahtoisin, mutta ole sinä Jeesus Kristus minun kiitokseni Jumalan edessä" (Saarisalo, Erämaan vaeltaja Paavo Ruotsalainen, s.235). Ennen kuolemaansa.

"Minun hautani päälle pitää istuttaa mitä piikkisin puu, sillä minä olen kaikkein piikkisin mies" (mt.s.238).

FREDRIK WISLÖFF

"Jos halutaan saada selville seurakunnan hengellinen tila jollakin seudulla tai koko maassa, ei kannata katsoa kirkossa kävijöiden määrää, ehtoollisvieraiden lukua, uhrilahjojen suuruutta, kokousten ja jumalanpalvelusten paljoutta – vaan on mentävä uskovien joukkoon ja asetettava lämpömittari pyhien yhteisöön" (Fredrik Wislöff, Minä uskon Pyhään Henkeen, s.94).

JONAS LAGUS

"Jos minulla olisi niin mahtava pasuuna, että sen ääni kuuluisi yli koko maailman, tahtoisin julistaa tätä tietä ja totuutta maailman neljälle kulmalle" (Jonas Lagus).

AARO LEIKKARI

*"Monissa uskovien yhteisöissä käyttäytyään kanankasvattajan tavoin. Kanojen kasvattajat leikkaavat siipien kärjet sellaisilta kanoilta, jotka oppivat lentämään aitauksensa yli. Vaikka **uudestisyntymisen myötä** tullut Jumalan lasten elämänpiirin raja on seurakunnan pirstoutumisen vuoksi paljon laajemmalla kuin 'omien seinien` sisällä. yhteisön lapsiltakin katkotaan rakkauden*

siivet ja heidät ohjataan elämään suljettua elämää kodin tarjoamalla eväillä. Kasvun sijasta tapahtuu paisumista ja sokeutumista” (Aaro Leikkari, Armahdettu yhteyteen Kristuksessa, s.66).

”Kun lausun Jeesuksen tervetulleeksi elämäni ja sydämeeni, lausun samalla tervetulleeksi kaikki ne, jotka ovat Hänen yhteydessään, sillä Jeesus ei tule ilman heitä” (emt. s.161).

ANTTI J. PIETILÄ

”Professori **Antti J. Pietilä** muisteli omaa opiskeluaikaansa Vartijassa (1-2/1930/ näin:

’Nimenomaan myöskin meidän omassa yliopistossamme annetusta raamattutieteen opetuksesta minun on annettava se todistus, että tuskin ainoatakaan uskonnollisesti elävää ja hedelmöittävää ajatusta on sen kautta sieluuni juurtunut`.”

”Jo vakinainen tulo ja virka vaikka pienempikin sitoo. Ken vielä siinä asemassa osoittautuu hankalaksi yleiselle rauhalle, hänelle annettakoon luottamustoimia. Komiteoissa, lähetystöjen jäsenenä, toimittajina ja sen semmoisina on moni ´intoilija` taltutettu. Jos levottomuutta kuitenkin kestää edelleen, niin pitäisi ainakin lääninrovastin tai asessorin paikan riittää rauhoitukseksi. Mutta jos joku ei vielä siitäkään asetu, niin hänet on valittava piispaksi. Piispana on vaarallisinkin fanaatikko rauhallinen mies, jonka optimistista käsitystä kirkosta virallisena laitoksena ei mikään voi horjuttaa.”

”Antti J. Pietilä aikoinaan ruoski pappeja pappeinkokouksessa siitä, että monilta papeilta puuttuu persoonallinen uskonkokemus – ja siinä on todellinen kirkon hätä” (E.J. Honkanen 1973).

AAPELI SAARISALO

”UT:ssa seurakunta (ekklesia) tarkoittaa niitten yhteisöä, jotka maailmasta e r o t e t t u i n a ovat uskossa liitetyt Ktistukseen” (Saarisalo, Raamatun sanakirja, 1002).

”Ennustusten mukaan näkyväinen kirkko lopun aikoina kehittyy kohden luopumusta” (Saarisalo, Raamatun sanakirja, 546).

”Tänään, vuosikymmenien vierittyä, totean, että ´lähellä on aika ja kaikkien näkyjen täyttymys` (Hes.12:23).

Paavalin tavoin odotan iloisen luottavasti sitä päivää, jolloin olen näkevä kasvoista kasvoihin Hänet, jota pitkän elämäni aikana olen kirjoissani kuvannut ja joka omalla sydänverellään on minullekin hankkinut osallisuuden siihen perintöön, mikä pyhillä on valkeudessa (Kol.1:12)” (Saarisalo, Ihmisen Poika, 1986).

KIRKKOLAKI

”Jumalan pyhä sana on ainoa ohje, jonka mukaan kaikkea oppia kirkossa on tutkittava ja arvostettava” (KL 1 §).

”etten julkisesti julista ja levitä enkä salaisesti edistä ja suosi sitä vastaan sotivia oppeja” (pappisvala, kl 96 §).

OSMO TIILILÄ

"Sellaisissa kohdissa, joissa näyttää olevan ristiriitoja Raamatun ja Lutherin välillä, ei luterilainen kirkko luonnollisestikaan voi ratkaista asioita Lutherin eduksi Raamattua vastaan. Se ei ole sidottu Lutherin auktoriteettiin, vaan Raamatun auktoriteettiin" (Tiililä, Kristilliset kirkot ja muut yhteisöt, s.224).

*"Raamattu on sille (lut.kirkolle) **norma normans**, kun tunnustuskirjat ovat **normae normatae**, joilla on auktoriteetti mikäli ne ovat todella sopusoinnussa Raamatun kanssa"* (Tiililä, mt.,s.227).

*"Koska se (lut. kirkko) ei ole, kuten Rooma opettaa omastaan, **sine macula et ruca**, sen on alati tarkistettava kulkutietään: **ecclesia semper reformanda est**"*(mt., s.262).

FRANZ PIEPER

"Oikeauskoisen` määreen kirkko menettää vasta silloin, kun se ei menettele Room.16:17 mukaisesti eikä siis nuhtelee siinä ilmenevää harhaa ja lopulta poista sitä keskuudestaan, vaan antaa sen elää rauhassa ja näin tosiasiallisesti myöntää sille yhtäläisen oikeutuksen totuuden rinnalla" (Pieper, Dogmatiikka, s.561).

"Kristilliselle kirkolle annettu lähetyskäsky (Matt.28:19, vrt.myös Ps.2:8; 72:8 jne.) on luonteeltaan kauttaaltaan universaalinen ja kieltää näin ollen kaikilta muilta uskonnoilta olemassaolon oikeutuksen. Siihen liittyy perustelu, että kaikki uskonnot kristinuskoa lukuun ottamatta jättävät ihmiset pimeyteen ja saatanan valtaan (Apt.26:18)" (Pieper, Dogmatiikka, s.7).

"Jumalan sanan mukaan ei yksikään, joka ei nuhtelee väärää oppia, ole Jumalan salaisuuksien uskollinen taloudenhoitaja, hänelle uskottujen lammasten uskollinen paimen eikä uskollinen vartija Siionin muureilla, vaan palkkapaimen, mykkä koira ja petturi (vrt.esim. Jes.56:10,11; Fil.3:2 jne.)" (mt. s.22).

"Skismalla tarkoitamme kirkollisessa kielenkäytössä kirkollista hajaannusta, joka ei perustu Jumalan sanan käskyyn, vaan omaan ratkaisuun... Väärin on kuitenkin sanoa skismatikoiksi tai separatisteiksi niitä, jotka erottautuvat kirkkokunnastaan siitä syystä, että tämä itsepintaisesti pitää kiinni väärästä opista. Tällaiseen erottautumiseen Raamattu käskää (Room.16:17), ja se on ainoa keino, saada kristillisessä kirkossa aikaan oikea yksimielisyys ja säilyttää se" (mt. s.564).

NIILO TUOMENOKSA

"Lienee sitäkin kristillisyyttä, missä ei toivota mitään tapahtuvaksi. Kun olisi vain hiljainen ja harras siunauksen sade kuolleitten luitten päällä, lämmin ja suloinen autuus, niin toki riittäisi, vaikka olisikin kirkon penkeissä viisisataa miestä menossa helvettiin" (Tuomenoksa, Valkoiset synnit, s.27).

"Herra, herätä meille uusia paavoja, sillä entiset ovat kuolleet. Heidän hautojensa koristelijoiksi meistä on, ei juuri muuhun" (mt., s.28).

"Jumalan ihmisellä on yksinäisyyttä, johon lohduttajien osoitteita ei anneta, ei ainoatakaan" (mt. s.44)

"Heikkoudesta, josta Paavali kerskasi, maksetaan kauhistuttava hinta, eikä siitä selvitä kertamaksulla" (mt. s.65).

"Farisealainen pyhyys on katsomista, ei penkomista varten" (mt. s.87).

"Pelkään korkeutta, josta puuttuu syvyys" (mt. s.93).

YRJÖ SARIOLA

"Lapsia kastaessamme ongelmanamme eivät ensisijaisesti ole lapset, vaan epäuskoiset vanhemmat.

Missä on se raja ja milloin se tulee meitä vastaan, ettemme voi kastaa lasta? Tämän kysymyksen tulee olla kirkossamme jatkuvasti elävä" (Sariola, Tunnustuksessa pysyen, s.86).

LAURI KOSKENNIEMI

"Jokin aika sitten tanskalainen pappi joutui edesvastuuseen siitä, että hän kieltäytyi kastamasta lasta, jonka vanhemmat selvästi ilmaisivat, että he eivät aio antaa lapselleen kristillistä kasvatusta. Tilanne oli syvästi ristiriitainen.

Parempihan toki olisi, jos tällaisessa tapauksessa vanhemmat jättäisivät lapsensa vaille kastetta. kuin että kirkko kastaisi lapsia uuspakanuuden helmaan. Sellainen käytäntö olisi kirkon uskon vastaista" (Lauri Koskenniemi, Sanansaattaja, 22.5.1980).

OLAVI RIMPILÄINEN

"Re-formaatio merkitsee kirkon uudistamista siten, että palataan alkuperäiseen, verrataan nykytilannetta lähtökohtaan ja katsotaan siitä käsin, missä ollaan menossa...Jos nyt sitten kysymme, mikä on tämä 'alkuperäinen', tämä nykykirkon tilanteen mittapuu, niin se on luonnollisesti se apostolinen kirkko, jota Uusi testamentti kuvaa... 'anakainoosis` (Room.12:2)... tarkoittaa uudistumista siten, että palataan alkuperäiseen, verrataan nykytilannetta lähtökohtaan ja sen mukaan korjataan kulkua" (Perusta 6/90), Rimpiläinen).

*"Hän (täysikasvuinen luterilainen kristitty) ei voi paeta vastuutaan kenenkään tai minkään auktoriteetin selän taa. Luther nimenomaan korosti, että ei saa tarkata sitä, **kuka** mitäkin sanoo, vaan sitä, **mitä** joku sanoo. Tämä systeemiin pelaa vain sillä edellytyksellä, että seurakuntalaiset todella tuntevat Raamatun ja säännöllisesti opiskelevat sitä. Muutenhan he eivät pysty Raamatun avulla arvioimaan oppeja ja opettajia" (Perusta 6/90, Rimpiläinen).*